

Dosarul nr. 3ra-588/22
2-21033063-01-3ra-06062022

Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Central (jud. V. Pîslariuc)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Bostan, Gh. Mîra, Gr. Dașchevici)

Î N C H E I E R E

10 august 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Iurie Bejenaru
Nina Vascan
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului depus de către Consiliul local Teleșeu, r-nul Orhei, reprezentat de primarul satului Teleșeu – Ion Dediu,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Oficiul Teritorial Orhei al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului local Teleșeu, r-nul Orhei, persoană terță Teodor Bîtcă cu privire la anularea actului administrativ, împotriva deciziei din 1 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 4 martie 2021, Oficiul Teritorial Orhei al Cancelariei de Stat a depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Consiliului local Teleșeu, r-nul Orhei, persoană terță Teodor Bîtcă cu privire la anularea actului administrativ.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, prin decizia nr. 8.14 din 3 decembrie 2020 „cu privire la prelungirea termenului de arendă”, în temeiul art. 14 alin. (2) lit. b), art. 77 alin. (1) și (2) din Legea privind administrația publică locală nr. 436/2006, art. 1291, 1292 din Codul civil, art. 5 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice, art. 9 alin. (2) lit. h) din Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetatizarea proprietății publice, art.10 alin. (8) din Legea nr. 1308/1997 privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului, art. 43 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998, art. 27, 36 și 41 din Codul funciar, Consiliul local Teleșeu a prelungit termenul de arendă a suprafeței de teren ocupat de apă în mărime de 3,7678 ha în folosința funciară cu bonitatea de 67 baluri și cu plata anuală de 4% din prețul normativ pentru destinația respectivă pe un termen de 15 ani, cu persoana fizică Teodor Bîtcă, totodată împuternicind primarul satului Teleșeu, Ion Dediu, să semneze acordul de prelungire a termenului de arendă cu ultimul.

Oficiul Teritorial Orhei al Cancelariei de Stat a menționat că, la 10 decembrie 2020, decizia nr. 8.14 din 3 decembrie 2020 „cu privire la prelungirea termenului de arendă” a fost publicată în Registrul de stat al actelor locale.

A afirmat că, la 10 ianuarie 2021, examinând legalitatea deciziei, a contestat adoptarea acestui act administrativ prin notificarea nr.1304/OT8-05 din 6 ianuarie 2021, invocând faptul că în urma examinării actelor aferente incluse în RSAL, s-a depistat că prin decizia nr. 73 din 7 august 2006 „cu privire la modificarea suprafeței și transmiterea în arendă funciară a terenului sub apă”, a fost modificată suprafața de teren sub apă în mărime de 2,07 ha, cod cadastral 6470202298 și totodată a transmis suprafața de teren ocupată de apă în folosință funciară cu bonitatea de 67 baluri pe un termen de 10 ani, cu destinația terenului – fondul apelor (agricolă).

Totodată, reclamantul a invocat dispozițiile art. 84 alin. (3) din Legea privind administrația publică locală nr. 123-XV din 18 martie 2003 (abrogat la 9 martie 2007 prin Legea nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006), conform căreia înstrăinarea, concesiunea, arenda și locațiunea, cu excepția locațiunii imobiliare de locuit, se face prin licitație publică, organizată în condițiile legii. Autoritatea locală emitentă urma să țină cont de prevederile legislației naționale privind administrarea bunurilor proprietate a unității administrativ-teritoriale.

Reclamantul a notat că termenul arendei a fost stabilit pe 10 ani, atât în actul administrativ – decizia nr. 73 din 7 august 2006 „cu privire la modificarea suprafeței și transmiterea în arendă funciară a terenului sub apă”, cât și în contractul de folosință funciară nr. 1 din 1 august 2006, începând cu data de 1 august 2006 până la 1 august 2016. Prin urmare, contractul de folosință funciară nr. 1 din 1 august 2006 a expirat la 1 august 2016. Astfel, din 2016 până în prezent prelungirea contractului de arendă nu a avut loc.

Oficiul Teritorial Orhei al Cancelariei de Stat a solicitat anularea deciziei nr. 8.14 din 3 decembrie 2020 a Consiliului local Teleșeu „cu privire la prelungirea termenului de arendă”.

Prin hotărârea din 26 iulie 2021 a Judecătoria Orhei, sediul Central, s-a admis acțiunea depusă de către Oficiul Teritorial Orhei al Cancelariei de Stat. S-a anulat decizia nr. 8.14 din 3 decembrie 2020 a Consiliului local Teleșeu „cu privire la prelungirea termenului de arendă”.

Cu respectarea dispozițiilor art. 232 din Codul administrativ, la data de 5 august 2021, Consiliul local Teleșeu, r-nul Orhei a depus cerere de apel nemotivată, iar la 7 octombrie 2021, motivarea apelului împotriva hotărârii instanței de fond.

Prin decizia din 1 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul depus de către Consiliul local Teleșeu și s-a menținut hotărârea din 26 iulie 2021 a Judecătoria Orhei, sediul Central.

Întru consolidarea soluției, instanțele ierarhic inferioare au apreciat critic argumentul apelantului/pârâtului care a invocat că, în speță nu sunt aplicabile prevederile art. 77 alin. (2) din Legea nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală, deoarece a fost aplicată în anul 2006 conform art. 84 alin. (3) al Legii nr. 123 din 18 martie 2003 privind administrația publică locală (abrogată), urmare a fost încheiat și contractul de arendă cu persoana fizică, Teodor Bîtcă, din care rezultă prelungirea relațiilor contractuale de arendă.

Or, conform art. 84 alin. (3) din Legea privind administrația publică locală nr. 123-XV din 18 martie 2003 (abrogat la 9 martie 2007 prin Legea nr. 436-XVI din 28

decembrie 2006, în vigoare la data încheierii contractului de folosință funciară din 1 august 2006), înstrăinarea, concesiunea, arenda și locațiunea, cu excepția locațiunii imobiliare de locuit, se face prin licitație publică, organizată în condițiile legii. Respectiv, autoritatea locală emitentă urma să țină cont de prevederile legislației naționale privind administrarea bunurilor proprietate a unității administrativ-teritoriale. Or, termenul arendei a fost stabilit pe 10 ani, atât în actul administrativ – decizia nr. 73 din 7 august 2006 „cu privire la modificarea suprafeței și transmiterea în arendă funciară a terenului sub apă”, cât și în contractul de folosință funciară nr. 1 din 1 august 2006, începând cu data de 1 august 2006 până la 1 august 2016.

Prin urmare, contractul de folosință funciară nr. 1 din 1 august 2006 a expirat la 1 august 2016, astfel încât din 2016 până în prezent, prelungirea contractului de arendă nu a avut loc.

În astfel de circumstanțe, înainte de emiterea deciziei nr. 8.14 din 3 decembrie 2020 „cu privire la prelungirea termenului de arendă”, autoritatea publică locală pârâtă urma să țină cont de prevederile normelor legale care reglementează procedura dării în arendă a unui teren proprietate a unității administrativ-teritoriale, în vigoare la momentul emiterii actului administrativ contestat.

Instanțele de judecată reieșind din circumstanțele de fapt constatate și anume nerespectarea procedurii de dare în arendă a terenului public și ne desfășurarea licitației, potrivit prevederilor legale reținute, au conchis că decizia nr. 8.14 din 3 decembrie 2020 a Consiliului local Teleșeu „cu privire la prelungirea termenului de arendă” urmează a fi anulată ca fiind emisă cu încălcarea prevederilor art. 77 alin. (2) din Legea nr. 436 din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală.

La data de 24 mai 2022, Consiliul local Teleșeu, r-nul Orhei, reprezentat de primarul satului Teleșeu – Ion Dediu, a depus recurs împotriva deciziei din 1 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi decizii de menținere a actului administrativ contestat.

În argumentarea cererii de recurs cu reiterarea motivelor de drept și de fapt anterior invocate, recurentul a indicat că consideră hotărârea primei instanțe, cât și decizia instanței de apel nefondate și ilegale. Instanța ierarhic inferioare au interpretat și au aplicat eronat normele de drept material, iar circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei nu au fost elucidate.

În drept, și-a întemeiat cererea de recurs în baza dispozițiilor art. 5-7, art. 19, art. art. 22, art. 59, art. 429-434, art. 436, art. 437 din Codul de procedură civilă, art. 241, art. 242, art. 243 alin. (1) lit. c), art. 244 alin. (1), art. 245, art. 246 alin. (1), art. 248 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ.

Prin referința depusă la 28 iunie 2022, Oficiul Teritorial Orhei al Cancelariei de Stat a solicitat declararea inadmisibilității recursului depus de către Consiliul local Teleșeu, r-nul Orhei, reprezentat de primarul satului Teleșeu – Ion Dediu.

Examinând admisibilitatea recursului depus de către Consiliul local Teleșeu, r-nul Orhei, reprezentat de primarul satului Teleșeu – Ion Dediu, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată inadmisibilitatea acestuia, din următoarele motivele ce succed.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere.

Alineatul (2) al aceluiași articol prevede la lit. d) că recursul se declară inadmisibil în special când a fost depus după expirarea termenului stabilit la art. 245 alin. (1).

În această ordine de idei, art. 245 alin. (1) din Codul administrativ, reglementează expres că recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Din interpretarea corectă a normelor legale enunțate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, cărora li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

La acest capitol, instanța de recurs reține și prevederile art. 223 din Codul administrativ, conform cărora hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art. 96-114.

În sensul art. 96 alin. (1) din Codul administrativ, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Relevante la caz sunt și dispozițiile art. 63 alin. (1) din Codul administrativ, care prevede că calcularea termenelor în procedura administrativă se efectuează în conformitate cu prevederile art. 259-266 din Codul civil.

Iar, în condițiile art. 261 alin. (1) din Codul civil, dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, atunci ziua survenirii evenimentului sau momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că dispozitivul deciziei instanței de apel pronunțat public la data de 1 martie 2022 a fost notificat recurentului (primariasteleuseu@mail.ru), prin intermediul poștei electronice, la 3 martie 2022 (f.d.156).

Prin urmare, în speță prin prisma dispozițiilor art. 245 alin. (1) din Codul administrativ, și ținând cont de prevederile pct. 5.2.2 din dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 5 din 2 martie 2022, conform cărora termenele de exercitare a căilor de atac în procedurile de contencios administrativ care se suspendă de drept, aflate în curs la data intrării în vigoare a prezentei dispoziții, se întrerup, urmând a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență, care a fost abrogată prin dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 13 din 31 martie 2022, termenul de procedură de 30 de zile instituit de legiuitor pentru valorificarea dreptului de a depune recursul împotriva deciziei din 1 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău și-a început curgerea din 4 aprilie 2022 și a expirat la data de 3 mai 2022 (zi de marți).

Cu toate acestea, recursul Consiliului local Teleșeu, r-nul Orhei, reprezentat de primarul satului Teleșeu – Ion Dediu împotriva deciziei din 1 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost depus la data de 24 mai 2022, (f.d.167), fapt ce denotă depunerea recursului după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (1) din Codul administrativ, cu atât mai mult că recurentul nu a solicitat repunerea în termen a recursului prin prisma art. 65 alin. (1) din Codul administrativ.

La segmentul dat, nu poate fi reținută alegația invocată în cererea de recurs precum că la 28 aprilie 2022 a recepționat scrisoarea de expediere a actului judecătoresc – decizia instanței de apel din 1 martie 2022.

Or, după cum s-a menționat mai sus, dispozitivul deciziei instanței de apel a fost notificat recurentului, prin intermediul poștei electronice, la data de 3 martie 2022.

În continuare, completul specializat conchide că recurentul fiind interesat în soarta soluționării prezentului litigiu, urma să întreprindă măsurile necesare de a-și proteja dreptul său de acces la instanță prin depunerea în termen a recursului, care să corespundă exigențelor impuse de legiuitor, în caz contrar intervenind cu titlu de sancțiune procedurală, declararea recursului inadmisibil în temeiul articolului 246 alin. (2) lit. d) din Codul administrativ.

Relevant de menționat este și jurisprudența CtEDO în care Înalta Curte a reiterat că, ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție (Van Harn împotriva Germaniei).

Or, legiuitorul a instituit termen imperativ pentru exercitarea căii de atac, asigurând astfel stabilitatea raporturilor juridice dintre părți și evitarea incertitudinii pentru o perioadă îndelungată de timp, în care apar, derulează și se modifică o complexitate de relații dintre părți sub egida unor norme de drept distincte.

Iar, admiterea exercitării unei căi de atac în afara termenului legal ar constitui o încălcare a principiului legalității și securității raporturilor juridice și respectiv, o soluție inadmisibilă în conjunctura ordinii de drept naționale.

La caz, este notabil că certitudinea legală impusă regulilor procedurii de contencios administrativ, în calitate de condiție sine qua non a unui proces echitabil, vizează, atât drepturile recurentului, cât și ale intimatului, astfel încât instanța de contencios administrativ, nefiind în drept de a substitui voința legislatorului materializată în conținutul normelor de procedură, în vederea exonerării recurentului de sancțiunile procedurale din motivul înțelegerii greșite de către acesta a efectelor legale.

Concomitent, jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, a statuat reglementarea referitoare la formalitățile și termenele ce trebuie respectate pentru exercitarea unei căi de atac urmărește să asigure o bună administrare a justiției și, în particular, să respecte principiul securității raporturilor juridice și că cei interesați trebuie să aibă posibilitatea de a se aștepta ca aceste reguli să fie aplicate. Aceste termene urmăresc mai multe scopuri importante, și anume, să garanteze securitatea juridică, fixând un termen pentru acțiuni, să pună pe eventualii pârâți la adăpost de plângeri introduse foarte târziu, care ar fi, probabil, mai dificil de combătut, și să împiedice nedreptățile ce s-ar putea produce dacă tribunalele ar fi chemate să se pronunțe în legătură cu evenimente consumate cu mult timp în urmă, plecând de la elemente de probă cărora nu li s-ar mai putea acorda credit și care ar fi incomplete din cauza timpului scurs (cauza Brumărescu c. României, cauza Marckx c. Belgiei).

În această ordine de idei, corelând circumstanțele faptice constatate și expuse supra cu normele legale precitate, completul specializat conchide că la depunerea recursului

împotriva deciziei din 1 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău, Consiliul local Teleșeu, r-nul Orhei, reprezentat de primarul satului Teleșeu – Ion Dediu nu a respectat prevederile articolului 245 alin. (1) din Codul administrativ.

Din considerentele menționate și având în vedere că Consiliul local Teleșeu, r-nul Orhei, reprezentat de primarul satului Teleșeu – Ion Dediu nu a respectat prevederile art. 245 alin. (1) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus împotriva deciziei din 1 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 alin. (1) și (2) lit. d) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de către Consiliul local Teleșeu, r-nul Orhei, reprezentat de primarul satului Teleșeu – Ion Dediu, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Iurie Bejenaru

Judecătorii

Nina Vascan

Nicolae Craiu